

registrator@folkhalsomyndigheten.se
lisa.gellerhed@folkhalsomyndigheten.se
li.nordstrom@folkhalsomyndigheten.se

Remissyttrande

Föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Er ref: 00982-2021

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder drygt 9 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel delar naturligtvis ambitionen att minska smittspridningen i samhället. En minskad smittspridning och med det möjligheten till ett ansvarsfullt öppnande av samhället är av största vikt för samhället i stort men också för handelsbranschen som i mångt och mycket lever på det mänskliga mötet och möjligheten att röra sig fritt.

Pandemin har varit mycket krävande för näringslivet i allmänhet och för handelsbranschen samt restaurang- och besöksnäringen i synnerhet. De två branscherna är i många fall tätt sammanflätade då partihandelsföretag och grossister förser restaurang- och besöksnäringen med varor. Det medför att restriktioner riktade mot restauranger också får konsekvenser för handelsföretag.

Ett år in i pandemin är den likvida situationen i många företag akut. Under hela pandemin har Svensk Handel uttryckligen efterfrågat att restriktioner omedelbart måste följas av ersättningar för att kompensera för det bortfall som kommer att drabba företagen. Om inte ersättningar finns på plats ökar risken för konkurser och följande arbetslöshet markant. Givet strukturen inom såväl handeln som inom

restaurang- och besöksnäringen riskerar detta framförallt att drabba unga och personer med utländsk härkomst.

Förslagen

Folkhälsomyndigheten förslår i föreliggande handling att:

- Serveringsställen som serverar alkohol ska hålla stängt mellan kl. 20.30 och kl. 11.00, övriga serveringsställen ska hålla stängt mellan 20.30 och 05.00.
- Serveringsställen får endast vara öppna för avhämtning av mat eller dryck efter klockan 20.30.

Det föreslås också att det tillkommer en ny paragraf (3 a §) i vilken det framgår att:

”För serveringsställen som utgör en del av en handelsplats gäller i stället för vad som anges i 3 § andra strecksatsen att antalet besökare i ett sällskap endast får uppgå till 1 person.

Med serveringsställen som utgör en del av en handelsplats avses sådana handelsplatser som anges i 5 § 3 i lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 som inte endast kan nås genom egna entréer.”

Enligt remissmissivet framgår att föreskrifterna föreslås gälla från och med den 1 mars 2021 till och med den 11 april 2021.

Svensk Handels synpunkter

I enlighet med vad Svensk Handel framfört vid behandling av tidigare remisser så anser vi att restriktioner bör användas med varsamhet och att en allmän förutsättning för begränsning i näringsfriheten och rörelsefriheten är nödvändighet. Med det menas att det krävs en överhängande risk att smittspridningen inte minskas om begränsningarna uteblir.

Det är därför av stor vikt att restriktionerna följs upp noga så att det kan fastställas att det faktiskt råder kausalitet (och inte bara korrelation) mellan restriktionerna och minskad smittspridning. Det behövs för att kunna motivera restriktionerna och få legitimitet för dessa.

Den svenska strategin bygger på att genom råd, restriktioner och rekommendationer förändra allmänhetens beteende och genom det uppnå minskad smitta i samhället. Det kräver att det finns tydlighet både i vad som ska göras eller undvikas, samt varför. För att uppnå denna tydlighet behöver det förklaras för allmänheten vad respektive åtgärd syftar till i ambitionen att minska smittspridningen. Detta kan exempelvis göras i samband med presskonferenser så att budskapet når allmänheten. Svensk Handel är idag av uppfattningen att allmänheten inte har insyn och förstår varför vissa åtgärder vidtas. Det åligger regeringen att förklara varför de åtgärdsförslag som presenteras är nödvändiga under rådande situation. Det bör också lyftas fram vilken effekt restriktionerna haft.

Exempelvis kunde det förstås att restriktionerna kring alkoholservering infördes då det antogs att smittspridning lättare kunde ske i miljöer där människor umgås tätare och under längre tid vilket ofta är fallet på restauranger och klubbar under de senare timmarna. Det är däremot inte lika lätt att förstå skälen bakom de nu presenterade restriktionerna där servering på restauranger helt förbjuds efter 20:30.

Ska vi gemensamt lyckas med den strategi som Sverige valt behöver det ställas högre krav på förklaringarna kring varför beslut fattas. Annars blir det svårt att få legitimitet för de restriktioner som införs.

Denna skrivelse skiljer sig från tidigare skrivelser då bakgrunden till, eller överväganden kring, restriktionerna inte framgår. Det gör det svårt att värdera åtgärdernas verkan kontra kostnad och det blir med det svårt att yttra sig över förslagen. Handlar restriktionerna i föreliggande handling om att sända signaler eller handlar det om att man identifierat särskilda tillfällen och platser där risken är högre för smittspridning? Det framgår inte.

En inte osannolik konsekvens av restriktionen med endast en person per sällskap vid besök på serveringsställen som utgör del av handelsplats är att antalet besökare som väljer äta på plats på serveringsstället kommer att minska drastiskt. Det kommer sannolikt att få konsekvenser för omsättningen. Vi kan som sagt dock inte utläsa motiven till varför ett serveringsställe på en handelsplats skulle utgöra en mer riskabel miljö för fyra personer i ett sällskap relativt ett annat serveringsställe.

En annan konsekvens som inte kan negligeras är att personer som yrkesarbetar kvälls- och nattetid såsom vårdpersonal, poliser och

taxichaufförer kommer att få drastiskt minskade valmöjligheter när det kommer till att äta mat under arbetstid. Det var länge sedan vi levde i ett nio-till-fem-samhälle och det är idag många som arbetar andra tider och som bör få åtnjuta ett serviceutbud som andra tar för givet. Nu är man hänvisad till att antingen ta med sig maten till arbetsstället eller att exempelvis äta i bilen. Som nämnts ovan motiveras inte heller restriktionerna som förbjuder serveringsställen att servera mat som äts på stället efter 20:30.

Dessutom riskerar restriktionerna i värsta fall leda till kontraproduktiva effekter i form av trängsel då minskade öppettider kan leda till fler besök per timma under öppethållandet.

Den svenska strategin bygger som sagt på förståelse och motiverade beteendeförändringar och det är av yttersta vikt att se till att smittspridningen minskar. Samtidigt behöver vi värna det samhälle och företagande som vi vill ha kvar efter pandemin. I den balansgången behöver Folkhälsomyndigheten vara tydliga i vad man vill uppnå med respektive åtgärd och restriktion.

SVENSK HANDEL

Mats Hedenström
Näringspolitisk chef

Henrik Ekelund
Näringspolitisk expert